

UČNI NAČRT

Učni predmet	Razred	Smer	Letno št. ur
Državlјanska vzgoja	5.	E	Najmanj 33 ur

OPREDELITEV PREDMETA

SPLOŠNI CILJI, VLOGA IN SPECIFIČNE KOMPETENCE

PETI LETNIK

Državlјanska vzgoja je od šolskega leta 2020/2021 samostojni predmet, ki ga prečno poučuje več predmetnih profesorjev. Formalna podlaga zanj sta zakon št. 92/2019 in ministrska uredba št. 35 z dne 22. 6. 2020, ki določa smernice za izvajanje tega predmeta na vseh stopnjah formalnega izobraževanja, od otroškega vrtca do višje srednje šole. Vsebino predmeta določajo tri temeljna področja: 1. ustava, nacionalno in mednarodno pravo, zakonitost in solidarnost; 2. trajnostni razvoj, okoljska vzgoja, poznavanje in varovanje kulturne dediščine ter 3. digitalno državlјanstvo.

Splošni cilji predmeta so razvijanje aktivne, zakonite in na ustavi zasnovane državlјanske kompetence, spoštovanja človekovih pravic in človeškega dostojanstva, odgovornega odnosa do trajnostnega razvoja družbe, do varovanja okolja in kulturne dediščine ter oblikovanje zdravega, čutečega, strpnega in digitalno kompetentnega državlјana.

Vloga predmeta državljanska vzgoja, kateremu se v vsakem letniku namenja najmanj 33 ur letno, je okrepiti pri dijakinjah in dijakih zavest o skupnih evropskih vrednotah, o ciljih in delovanju različnih družbenih in političnih gibanj ter trajnostnih sistemov, o raznolikosti spolnih, rasnih, verskih in kulturnih identitet v Evropi in v svetu ter o potrebi po konstruktivnem dialogu s samim seboj in drugimi za odpravo kakršnekoli oblike nestrpnosti in nasilja.

V sklop državljanske vzgoje se v drugem bieniju in petem letniku umeščajo tudi podjetnostna (in podjetniška) kompetenca, zakonska določila o varstvu pri delu in poklicne in mehke veščine, ki jih dijakinje in dijaki dosegajo pri pridobivanju prečnih kompetenc in praktičnem usposabljanju z delom.

UČNE OBLIKE IN METODE

Pri uresničevanju učno-vzgojnega procesa se glede na cilje, vsebine in recepcijsko zmožnost dijakinj in dijakov lahko uporabljajo naslednje učne oblike in metode: individualna učna oblika, delo v dvojicah in delo v skupinah, frontalni pouk ter razlaga, razprava, referat, delo z različnim gradivom, metoda ekskurzije, pričevanja, študij primera, igra vlog, okrogla miza, projektno delo in druge metode.

Zaradi prečnega poučevanja in še nedokončanega normativa za izvajanje novega učnega predmeta državljanska vzgoja se cilji, vsebine, čas izvajanja in medpredmetne povezave posameznih didaktičnih sklopov podrobneje načrtujejo ob začetku šolskega leta znotraj skupnega načrtovanja razrednih svetov.

V zavodskem kurikulumu, ki ostaja pri predmetu državljanska vzgoja odprt, navajamo predloge za didaktične sklope po letnikih glede na razvojno stopnjo in recepcijsko zmožnost ter zanimanja dijakov in dijakinj.

PODROČJE	DIDAKTIČNI SKLOPI	CILJI	VSEBINE	ČAS IZVAJANJA	MEDPREDMETNE POVEZAVE
-----------------	--------------------------	--------------	----------------	----------------------	------------------------------

1. USTAVA; PRAVO; ZAKONITOST IN SOLIDARNOST	Zaščita jezikovnih manjšin v Italiji in Sloveniji	Spoznavanje vprašanja narodnih manjšin v Evropi in uzaveščanje pravne podlage njihove zaščite.	Jezikovne manjšine. Manjšinska zakonodaja v Italiji in Sloveniji. Delovanje Paritetnega odbora.	Prvo dvomesečje	Slovenski jezik in književnost
	Evropske ključne kompetence za vseživljenjsko učenje (2018)	Utrjevanje kompetence kot kombinacije znanja, spretnosti in odnosov. Poglobljanje niza ključnih kompetenc za vseživljenjsko učenje. Spodbujanje razvoja skupnega evropskega izobraževalnega prostora.	Priporočilo Sveta EU o ključnih kompetencah za vseživljenjsko učenje (2018) - analiza dokumenta. Načini udejanjanja evropskih ključnih kompetenc za osebno izpolnitev, zaposljivost in socialno vključenost.	Četrto dvomesečje	Slovenski jezik in književnost
	Znanost in etika, znanost in vera	Spoznavanje različnih pogledov na temeljna bivanjska vprašanja. Objektivnost, poštenost, integriteta raziskovalca, znanstvenika.	Različni pogledi na vprašanja življenja (rojstva) in smrti. Umetna oploditev. Splav. Evtanazija. Presajanje organov. Različna spolna usmerjenost. (Ne)etičnost znanstvenih odkritij in izumov.	Tretje dvomesečje	Zgodovina Verouk

	Migracije in njihov vpliv na sodobno družbo	Spoznavanje vzrokov migracij na prelomu iz 19. v 20. stoletje. Spoznavanje vzrokov in značilnosti sodobnih migracij.	Ekonomski in politični vzroki migracij 20. stoletja. Migracijski tokovi na prelomu iz 20. v 21. stoletje. Etnična raznolikost, multikulturalizem kot posledica selitev. Strpnost do drugačnosti in sobivanje različnih kultur v sodobni družbi.	Četrto dvomesečje	Zgodovina
	Spoštovanje različnosti	V odprtem dialogu z drugimi prepozna krščansko vizijo o človeškem življenju in njegov namen.	Spoštovanje različnosti (spoznati se različni-enkratni; človek; rasizem in migracija)	Četrto dvomesečje	Verouk
	Čut pripadnosti in ljubezen do slovenskega jezika Spoštovanje naravne dediščine in poznavanje ekoloških problemov	Razvijanje samostojnosti, razgledanosti in kritične sposobnosti.	Krepitev govornih sposobnosti in čuta pripadnosti. Spoštovanje in varovanje narave in naravnih virov.	Prvo polletje	Motorična in športna vzgoja
	Ekonomsko opismenjevanje	Spoznavanje osnovnih pravil ekonomije in računovodstva pri konkretnem	Analiza bilance in verodostojnost le-te	Četrto dvomesečje	Tehnologija in načrtovanje

		poslovanju			
2. TRAJNOSTNI RAZVOJ, OKOLJSKA VZGOJA, SPOZNAVANJE IN VAROVANJE KULTURNE DEDIŠČINE	Agenda za trajnostni razvoj do 2030: 17 ciljev trajnostnega razvoja.	Poglabljanje splošnih ciljev trajnostnega razvoja za zagotovitev enakopravnega dostopa do trajnostnih virov, pravnega varstva, kakovostnega izobraževanja, trajnostne proizvodnje in blaginje.	Agenda za trajnostni razvoj 2030 (OZN, 2015). Analiza dokumenta.	Drugo polletje (oz. tretje dvomesečje)	Zgodovina
	Energetska vzdržnost	Spoznavanje delovanja jedrskega reaktorja ter posledice uporabe jedrske energije.	Princip delovanja jedrskega reaktorja. Negativni učinki na okolje, zdravje in družbo z uporabo jedrske energije za proizvodnjo električne energije. Černobilska nesreča.	Četrto dvomesečje	Avtomatski sistemi
	Varstvo naravnega okolja povezano z literaturo	Dijak spozna načela varstva okolja iz Agende 2030	Agenda 2030 - št.13-podnebni ukrepi; 14-življenje v vodi;15-življenje na kopnem	Četrto dvomesečje	Italijanski jezik in književnost
	Vpliv elektromagnetnega sevanja na človeško telo	Spoznati koristne in škodljive vidike elektromagnetnega sevanja.	Neionizirajoče in ionizirajoče sevanje; vpliv na notranje organe in na živčni sistem človeka; uporaba pametnega	Četrto dvomesečje	

			telefona.		
3. DIGITALNO DRŽAVLJANSTVO	Matematični modeli za razumevanje realnosti.	Razvijanje matematičnega mišljenja in zavesti o uporabnosti matematike v vsakdanjem življenju.	Matematični modeli za razlago realnosti.	Tretje in četrto dvomesečje	Matematika
	Varovanje osebnih podatkov in spoštovanje zasebnosti drugih v digitalnem okolju. Vprašanja intelektualne lastnine. Varnost digitalnih zaposlitvenih orodij.	Usposabljanje za ustrezno spletno vedenje dijakov in dijakinj. Spoštovanje avtorskih pravic v spletnih virih. Uvajanje v učinkovito in varno rabo digitalnih orodij v študijske in zaposlitvene namene.	Pravna in etična načela pri uporabi digitalnih tehnologij. Veljavnost, zanesljivost in učinek informacij in podatkov. Standardi navajanja spletnih virov. Digitalna zaposlitvena orodja.	Celoletno izvajanje	Vsi predmeti in PUD
	Digitalna identiteta	Usposabljanje dijakov za uporabo javnega sistema digitalne identitete. Uvajanje dijakov v spletne oblike življenjepisa.	Sistem Spid in ustvarjanje digitalnega cv-ja	Drugo polletje	Italijanski jezik in književnost

Vsebine v krepkem tisku so temeljne.

PREVERJANJE IN OCENJEVANJE

Pri predmetu državljanska vzgoja pripada 50-odstotni delež končne ocene prečnim kompetencam in praktičnemu usposabljanju z delom (PUD), ostalih 50 % ocene pa se določi na podlagi ocen predmetov, pri katerih se prečno poučuje državljanska vzgoja.

Ob zaključku petletnega izobraževanja dijak/dijakinja skladno s tremi področji predmeta državljanska vzgoja, z vzgojnim, kulturnim in poklicnim profilom, z evropskimi ključnimi kompetencami za vseživljenjsko učenje iz leta 2018 in Agendo za trajnostni razvoj do leta 2030 OZN iz leta 2015 dosega naslednje kompetence:

- Pozna in vrednoti obravnavane temeljne dokumente o pravicah in osebnih svoboščinah človeka in državljana ter manjšinah.
- Pozna in kritično sprejema temeljne dokumente o ključnih kompetencah za vseživljenjsko učenje in o trajnostnem razvoju.
- Zanima se za politično, kulturno in družbeno-gospodarsko delovanje raznih nacionalnih in mednarodnih ustanov in organizacij za pravično družbo.
- Pozna in spoštuje zakonska določila o varnosti pri delu na različnih področjih.
- Odgovorno ravna do sebe in ohranja zdrav življenjski slog in dobro počutje.
- Zmožen/na je učinkovitega sodelovanja z drugimi in sprejemanja različnosti.
- Zaveda se človekovega vpliva na okolje in se aktivno zavzema za reševanje okoljskih problemov in trajnostni razvoj družbe.
- Spoštuje različne oblike ustvarjalnega izražanja in skrbi za ohranjanje in vrednotenje nacionalne in svetovne kulturne dediščine.
- Zmožen/na je samozavestne, kritične in odgovorne uporabe digitalnih tehnologij ter interakcije z njimi pri učenju, delu in družbenem udejstvovanju.

VIRI

Introduzione dell'insegnamento scolastico dell'educazione civica. Legge 20 agosto 2019 n. 92.

<https://www.gazzettaufficiale.it/eli/id/2019/08/21/19G00105/sq>

Decreto ministeriale n. 35 del 22 giugno 2020.

<https://www.miur.gov.it/documents/20182/2432359/Decreto+Ministeriale+n.+35+del+22+giugno+2020.pdf/43fa37c6-ce8c-86f0-e3fd-2171b034652c?version=1.0&t=1593499141290>

Linee guida per l'insegnamento dell'educazione civica.

https://www.indire.it/wp-content/uploads/2020/06/ALL.-Linee_guida_educazione_civica_dopoCSPI.pdf

Spremenimo svet: Agenda za trajnostni razvoj do leta 2030. OZN 2015.

https://www.gov.si/assets/ministrstva/MZZ/Dokumenti/multilateral/razvojno-sodelovanje/publikacije/Agenda_za_trajnostni_razvoj_2030.pdf

Priporočilo Sveta EU z dne 22. maja 2018 o ključnih kompetencah za vseživljenjsko učenje.

[https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604\(01\)&from=NL](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604(01)&from=NL)

Trst, 30. 6. 2021